

OPBOUW

WEEKBLAD TOT OPBOUW VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

uitgave van de gereformeerde persvereniging „opbouw”

Gebed voor allen nood der Christenheid

III

Behalve Ps. 74 kunnen we ook Ps 89 zo noemen.

In het opschrift wordt gesproken over Ethan de Ezrahiet. In 1 Kon. 4 : 31 lezen we: „Salomo was wijzer dan alle mensen, dan de Ezrahiet Ethan en Heman en Kalkol en Darda, de zonen van Mahol, zodat hij naam had onder al de volken rondom”. Ethan behoorde dus tot het viertal wijze mannen, dat vlak onder Salomo stond. Wat een „begaafde” kerk — toentertijd, toen Gods Geest zulke grote gaven van wijsheid en wetenschap over Zijn Kerk had uitgestort!

Het waren ook dagen van voorspoed en „hoogconjunctuur”. Het koninkrijk Israël bezat z'n grootste omvang. Het koninkrijk der hemelen beleefde zijn Oudtestamentische „gouden eeuw”, schaduw van het komende Messiaanse vrede-rijk.

Helaas duurde dit slechts ongeveer veertig jaren!

Toen begon de afbraak van Davids troon en scheurden „kerk” en „staat”. Tienstammenrijk naast het tweestammenrijk. Jero-beam naast Rehabeam.

Wat een ontreddering!

Wat moet dat een „slag” geweest zijn voor vele oprechte gelovigen, die zich zo goed herinnerden 's HEEREN vaste beloften, met een eed bezworen, aan koning David: „voor altoos zal Ik uw nakroost bevestigen, en uw troon bouwen van geslacht tot geslacht”, vs 5. Dat had de HEERE aan David gezworen, zeg maar ongeveer 50 jaren geleden en nú stonden ze bij een gescheurde „kerk”.

Wat een schok! Wij verstaan daar iets van. Maar de toestand werd nog donkerder.

Want in de dagen van Rehabeam kwam uit het Zuiden opzetten Sisak, de koning van Egypte met een ontzaglijk leger „dat niet te tellen was” en liet zich als een dichte bijenzwerm op Jeruzalem neer. Hij plunderde het weelderige paleis van Salomo, hij nam de gouden schilden mee en beroofde eveneens de tempel. Zowel in 1 Kon. 14 als in 2 Kron. 12 lezen we dezelfde woorden: „hij nam alles weg” — en daar viel wat te roven!

Gelukkig verootmoedigde zich de koning en de oversten van het volk onder Gods slaande hand. „Toen keerde zich de toorn des HEEREN van hen af, opdat Hij hem niet ten uiterste toe verdierf. Ook waren in Juda nog goede dingen”, 2 Kron. 12 : 12.

Wat een ontluistering en dat luttele jaren na de glorie van Salomo.

Wat moet er niet omgegaan zijn in de harten der gelovigen!

In hoevele zielen zou er toen moedeloosheid hebben geheerst?

Hoeveel jongeren zullen er geschokt zijn in hun vertrouwen, wier geloofsovertuiging geknakt is geworden? „Ze kunnen me nog meer vertellen!”

En nu hier: Ethan, de Ezrahiet, één van de vier mannen van naam, begaafd met Gods Geest.

Hij spreekt ook over deze ontreddering en ontluistering van Gods Kerk. Hij loopt daar niet over heen. „Gij zijt verbolgen geweest op uw gezalfde; het verbond met uw knecht hebt Gij teniet gedaan, zijn kroon ter aarde toe ontviid — zijn wederpartijders verhoogd”, vss 39—46. „Hoe lang nog, oHEERE? Zult Gij U voortdurend verbergen, zal uw grimmigheid branden als vuur?”, vs 47.

Dertien malen: „Gij..., Gij...”. Of Ethan ook met God te doen had! Ook hij

bleef niet in personalisme hangen „aan de mensen”. Hij zag hoger en scherper: „Gij!”

Hij had het alles meegemaakt: de gloriëtijd en de oordeelstijd. Gods goedertierenheid in Salomo's dagen en Gods gramschap die bijkans alles afbrak in Rehabeams dagen. Hij heeft Salomo's gouden schilden gezien en de koperen van Rehabeam en hij dóórzag wat dat betekende en hij leed eronder.

Toen kwam de Heilige Geest ook hem onderwijzen en troosten en leren „hoe hij wandelen moest” (met God).

„Een leerdicht (onderwijzing) van Ethan, den Ezrahiet”.

Gods Geest leerde hem smeken voor Gods gestrafte en geplaagde volk, door zijn hoop op betere tijden te funderen op het verbond Gods met David, vss 1—8.

Dat éerst: voorbereiding op zijn smekingen, waarin hij aan de HEERE de desalote toestand van kerk en koninkrijk Gods in Israël voorlegt, vss 39—51. Hij jammerde niet: „ach, die verdeeldheid onder de kinderen van Jacob! Is dat nu nodig?” Zo hebben de profeten ook nooit gesproken. Die wisten ook veel te goed wat de oorzaak was. Daarom riepen ze voortdurend op tot wederkeer tot God. Dan verdwijnen de gevolgen „als vanzelf”.

„Ik zal de goedertierenheden des HEEREN eeuwig zingen”.

We moeten ons de goedertierenheden, die er bij de HEERE zijn, voor de geest halen! En dat niet in een tijd als ze voor het grijpen liggen, maar in een tijd als ze haast niet te zien zijn.

Zoals dat ook in de ballingschap het geval was: „Waar zijn uw ijver en uw machtige daden? Uw innerlijke beweging en uw ontferming hebben zich jegens mij niet laten gelden — zij houden zich tegen mij in”, Jes. 63 : 15.

Zo haalde Ethan zich Gods goedertierenheden aan David voor de geest.

David, „Mijn uitverkorene”. De HEERE had hem uit de kring van zijn grote broers verkoren en langs moeilijke wegen op de troon gebracht en daarbij beloofd: „Ik zal uw zaad tot in eeuwigheid bevestigen”, vs 5.

Toen Ethan ging bidden stonden de letterlijke beloften Gods hem levend en krachtig voor ogen. Hij noemt ze en legt ze eerbiedig aan de HEERE voor, vss 20—38.

Wat geeft dat een sterke steun aan onze gebeden, als we ze mogen funderen op wat de HEERE letterlijk heeft beloofd.

Juist in moeilijke situaties, in dagen van afbraak, als Gods gramschap over Zijn Kerk is, dan worden Gods beloften zó levend en krachtig.

Hier blijkt ook hoe Gods toezeggingen, aan David b.v., geen boventijdelijke waarheden zijn, geen onvoorwaardelijke heilsverzekeringen.

Het zijn beloften Gods, we kunnen er op aan, ze gaan in vervulling, **tenzij**...

„Indien zijn zonen mijn wet verlaten... indien zij mijn inzettingen ontviiden... dan zal Ik hun overtreding met de roede bezoeken en hun ongerechtigheid met plagen”, vss 31, 32, 33.

Maar er zal na de straf ook weer een tijd van ontferming komen, want: „hoe zou Ik tegenover David liegen!”, vs 36.

Wij weten nog beter dan Ethan, dat de HEERE getrouw is en hoe Hij deze geweldige toezegging is nagekomen in onze Here Jezus Christus. Onze Heiland zit thans op de troon van David, nadat hij op Golgotha met zijn

UIT DE INHOUD:

<i>Gebed voor allen nood der Christenheid (III)</i>	P. K. K.
<i>De zin van de sabbat (III)</i>	H. V.
<i>Over Korea (III slot)</i>	J. M.
<i>Tussen Humanisme en Calvinisme (VIII)</i>	G. P.
<i>Op reis in Sowjet-Rusland (III)</i>	A. v. d. P.
<i>Boekbespreking</i>	H. J. J.
<i>Persschouw</i>	C. V.
<i>Van hier en ginds</i>	C. V.
<i>Kerknieuws</i>	

bloed het verbond Gods bevestigd heeft.

Daarom hebben wij zoveel te meer reden om deze onderwijzing ter harte te nemen en ons vertrouwen te vestigen op de goedertierenheden, die er bij de HEERE zijn.

We kunnen geweldig theoretiseren over de beloften Gods en ik zal er geen kwaad van zeggen, maar de beloften Gods, waaruit zijn goedertierenheden jegens ons spreken, en Gods verbond, zo vol ontferming, **gelóven**... innerlijk ons daarop verlaten en ons, zo door den dag, daaraan vasthouden,.... dat is wat anders!

De ontreddering in kerk en koninkrijk Gods is groot. De moeiten des levens zijn talrijk en in menig huis en hart is moedeloosheid. Ziekte en leed drukken en de laatste vijand betoont zijn schrikkelijke macht.

Maar bij dit alles drukt nog bovendien het leed dat „Jeruzalem” door „de vijanden” is „ingenomen” en de „voorhof” door de „heidendenen” wordt vertreden.

Wat kan het drukken om de toenemende wereldgelijkvormigheid der kerk te zien. Ik denk hierbij nu niet aan de ontoombare begeerte om „gewoonweg”, „neutraal” deel te nemen aan wat we dan deftig noemen: het „culturele leven”(!). De christenheid openbaart haar wereldgelijkvormigheid ten aanzien van de kerk niet minder in hiërarchische overheersing van Christus' gemeenten, zowel door de clerus in de Roomse kerken als door „kerkelijke autoriteiten” in protestantse kringen; door de prediking van religieuze ontroering en beleving; door het presenteren van het geloof als psychotherapie en krachtbron van „genezing”; door het verdoezelen van de ware Christelijke leer en hetgeen daaryan verschilt „naar uitwijzen van het heilig evangelie”; door een werelds-eenheidsstreven onder christelijke naam; door het uithollen van Gods Woord tot een ouderwetsstuivertjes-evangelie als „boodschap van de Heer”; door het verzwijgen van de door God gestelde „vijandschap” en het „haten” van de door Christus telkens weer bewerkte reformaties van Zijn Kerk; door het positie kiezen tussen het „christelijke” Westen en „het anti-christelijke” Oosten, aldus blijkgevend van een totale blindheid voor wat werkelijk „anti-christelijk” is naar de Schriften; door de „geest” van het 20e eeuwse federalistisch streven te bejubelen inplaats van te vrezzen; door Gods Woord te degraderen tot een „religieus” boek voor ons „heil” (zoals de Mohammedanen hun Koran en de Hindoes hun Veda-geschriften en de Rooms en hun brevieren hebben) en de Heilige Schrift niet meer te kennen als het Boek des Verbonds Gods voor ons ganse leven, vol betrouwbare mededelingen, waarmee ook de moderne wetenschappen hebben rekening te houden; door „opleving” en „reveil” te forceren door evangelisatie-kruistochten.

Zo wordt thans „Israël” wegens haar verbondsverlating „verkocht”... en het merkt het niet (Jes. 42 : 25).

Toen zong Ethan zich daarbovenuit! Hij zong zich niet (als in een kroeg) eroverheen, de ellende vergetende.

Hij zong van de goedertierenheden, die er bij de HEERE zijn. Hij klemde zich vast aan de belofte van de Messias. Daarin vergiste hij zich niet.

Want de HEERE is goed, al openbaart Hij Zijn goedertierenheid niet evenzeer in elke tijd. Hij is goed voor allen, die Hem vrezen. Hij wil er om gebeden en geprezen worden.

De geschiedenis der kerk is vol bewijzen van zijn goedertierenheden (meervoud). Vol bewijzen van zijn „waarheid”, zijn „trouw”, zijn trouwe goedheid, vs 2.

Die is niet als een morgenwolk, maar standvastig jegens allen, die op Hem hopen.

In zijn gramschap over Zijn Kerk blijft de HEERE, om Christus' wil, toch barmhartig neerzien op allen, die Hem zoeken.

Er is geen vaster bewijs van Gods oprechte liefde jegens ons dan Hij ons gegeven heeft in de Here Jezus Christus, onze Verlosser.

Hij zal ons om Zijnentwil geven al de gewisse weldadigheden Davids, Jes. 55 : 3. In dit vooruitzicht mogen we zingen. Zingen!

Dat is iets anders, dat is heel wat méér dan dat we „de moed niet verliezen”!

Dat is Gods trouw „met mijn mond bekendmaken”! (vs 2). Dáárvóór hebben we een tong gekregen!

Dan voeren we geen gesprekken en debatten, waar een mens eindeloos moe van wordt.

We moeten elkander helpen, elkander troosten, elkander opwekken. Niet in de humanistische trant van: „kom, kom, 't is niet zo erg”. Dan miskennen we de feiten. Want 't is dikwijls wél erg. Ook niet op rationalistische wijze: „och, je moet maar denken...”. Geloven is méér dan denken.

In hoeveel gezinnen wordt zelden of nooit gezongen „van Gods goedertierenheên”. We moeten dat doen, ook terwille van onze kinderen.

Zoals Ethan dat deed: „ik zal uw trouw bekend maken met mijn mond, van geslacht tot geslacht”.

Ons geloof is niet slechts van „betekenis” voor onszelf, als een particuliere „aangelegenheid”, maar ook voor ons gezin, voor onze kinderen.

Het geloof van dit geslacht is van betekenis voor het latere geslacht.

Onze kinderen mogen zich later herinneren hoe hun ouders eronder stonden.

Verkwikt de onderwijzing van Ethan, wiens wijze ogen zoveel heerlijkheid en zoveel ontwrichting hebben gezien, ons thans nog steeds niet, na zoveel eeuwen? Hoe vaak is Ps. 89, ons voorgeslacht niet tot troost geweest?

„Gij toch, Gij zijt hun roem, de kracht van hunne kracht”.

„Tòch zijt Gij onze roem, onze kracht, hoezeer Ge ons thans doet bukken onder Uwe rechtmatige slagen”.

Hoe verkwikt ons als nageslacht thans niet het geloof van het voorgeslacht uit de 16e eeuw, van Luther, Calvijn, Prins Willem van Oranje...

Onze kinderen zijn ook niet blind! Zij zien onze moeiten en zorgen. Ze zien hoe Gods Kerk van buiten en van binnen wordt aangevochten. Ze weten van persoonlijke, huishoudelijke, kerkelijke, nationale ellende.

Laat ze óók horen hoe wij mogen zingen van Gods goedertierenheden!

Laat ze óók zien waar wij als ouderen onze kracht uit putten, uit 's HEEREN goedheid, die geen palen kent of zoals Friezen zingen: „waar het einde van weg is”.

Zingen, ja, ook in dagen vol oordeelsnood. Dan nóg. Ja, dan óók, in onze erkende zwakheden. Dat we ons dan sterken in Hem!

Opdat, als wij er niet meer zijn, zij weten in Wie wij onze sterkte zochten. Dat zij zich dan mogen verkwikken aan onze stem! En doen als wij! Want als wij er niet meer zijn dan is de HEERE er nog wel.

Het zijn juist de goedertierenheden Gods in Christus, die telkens weer de harten doen zingen en de monden openmaakt. Hij verwekt het geloof van geslacht tot geslacht en Hij verwekt ook in ons persoonlijk leven telkens weer de lofzang. Uit moedeloosheid richt Hij op en in duisternis ontsteekt Hij telkens weer licht.

Daarom zal ik eeuwig zingen van de goedertierenheden, die er bij Hem zijn. Tot in

eeuwigheid. Niet omdat ik zo zeker ben van mijzelf.

Ethan sprak niet in zelfverzekerdheid, maar in God-verzekerdheid.

Hij geloofde een heilige, algemene, Christelijke Kerk en dat hij daarvan een levend lidmaat was en eeuwig zal blijven. Zál blijven. Niet: hoopt te blijven, hoe schijnbaar ootmoedig dit laatste ook klinkt en hoe schijnbaar hoogmoedig het eerste ook klinkt.

Hier spreekt het geloof. Het geloof in God. Hier spreekt geen zelfverheffing, maar hier worden de goedertierenheden Gods verheven. Daarom kan het niet met minder toe. Hier

worden ons geen te grote schoenen voorgezet.

Ware verootmoediging erkent het rechtmatige van Gods gramschap, maar blijft de HEERE verwachten en weet ook van blijdschap vanwege Zijn trouw. Zijn éeuwige trouw.

„Hoe lang nog, o HEERE? Zult Gij u voortdurend verbergen, zal Uw grimmigheid branden als vuur?”, vs 47.

„Geloofd zij de HEERE voor eeuwig. Amen, ja amen”, vs 53.

Dat is het slotvers van dit gebed voor alle nood der Christenheid.

Gron.

P. K. K.

De zin van de sabbat

(III)

Een rapport

Onderwijl — d.w.z. sinds de voorgaande artikelen geschreven werden — is er een rapport verschenen van de Sociaal-Ethische Commissie van het C.N.V. over „Zondag en Zondagsarbeid”. Het werd gepubliceerd in „Evangelië en Maatschappij”, het kaderblad van het Christelijk Nationaal Vakverbond in Nederland, 13e jrg. no 1. Vogels van diverse pluimage hebben er aan meegewerkt. Dit rapport is nog niet door de Verbondsraad van het C.N.V. aanvaard. Voorshands blijft het een (concept-)rapport van de Sociaal-Ethische commissie.

In het raam van onze artikelen willen we er enkele opmerkingen over maken. En daarin komt o.i. het ondeugdelijke van dit rapport wel uit.

In de paragraaf over „Karakter van de sabbat”, blz. 13, schrijft het rapport, dat de sabbat bepaalde functies had. Het wil onderscheiden — niet scheiden — in een religieuze, een sociale en een recreatieve functie.

Wij menen, dat we hier stuiten op de kernfout van het rapport. Heel dit onderscheid maken lijkt ons ongeoorloofd. Het Schriftbewijs dat hiervoor gegeven wordt is al heel zwak. Ja, voor de derde functie, de recreatieve, wordt helemaal geen Schriftbewijs aangevoerd. Men schrijft (blz. 14): „Het feest en de rustdag betekenden een geestelijke en lichamelijke recreatie. Het was een uitrusten en tevens een zich verlustigen in het werk van zijn handen. De ervaring heeft geleerd, dat de mens deze ontspanning en vrije tijd nodig heeft om geen slaaf van zijn werk te worden”. En dan komt zonder meer de conclusie: „De sabbat had dus ook een recreatieve functie.”

Voor de sociale functie van de sabbat beroept het rapport zich op Deut. 5, 14 (15): Want gij zult gedenken, dat gij dienstknechten (slaven) in Egypte geweest zijt. En dan volgt: „Daarom moest het volk de sabbatdag heiligen, d.i. afzonderen als de dag waarop het aan de bevrijding van de slavenarbeid mocht denken en het feest van de bevrijding kon vieren. Deze afzondering was tegelijk een feestelijke onderbreking van de levensgang, waarin de mens anders zo moede dreigde te worden. Het leven was niet onderworpen aan de slavernij van de arbeid, maar een overwinning van die slavernij was mogelijk. Wij zouden dit de sociale functie van de sabbat kunnen noemen.

Men doet het dus zo voorkomen alsof het in de bevrijding van Israël uit Egypte ging om de verlossing van de slavernij van de arbeid.

Maar zo wordt van Deut. 5, 15 een geheel onvoldoende verklaring gegeven. Het hele vers luidt: Want gij zult gedenken, dat gij dienstknechten in het land Egypte geweest zijt, en dat de HEERE, uw God, u vandaar heeft uitgeleid met een sterke hand en met een uitgestrekte arm; daarom heeft u de HEERE, uw God, geboden de sabbatdag te houden.

De HEERE, zijn God heeft Israël bevrijd uit de slavernij van Egypte.

Daar ging het om.

Het was maar niet, dat God daar in Egypte wat mensen te hard en ononderbroken zag werken en daarmee te doen had. Maar Hij zag zijn volk, zijn Kerk, in slavernij, onder de dwangheerschappij van Egypte, de boze wereldmacht. Vgl. Ex. 2, 24—25: En God hoorde hun klacht en God gedacht aan zijn verbond met Abraham, Isaäk en Jakob. Zo

zag God de Israëlieten aan en God had bemoeienis met hen.

Het gaat in Israëls bevrijding uit Egypte om de verlossing van Gods Kerk. Dat moest Israël in gedachten houden. Daarom de sabbat onderhouden.

De sabbat is een heilsinstelling. Hij is een afschaduwing van de verlossing van Christus.

En zo is er ook geen wezenlijk verschil tussen de motivering van het sabbatsgebod in Deut. 5 en Ex. 20. Vgl. wat wij daarover schreven in onze eerste artikelenreeks no 5.

De sabbat is een heilsinstelling. Hij moet de mensen, het kerkvolk, het heil Gods in Christus op het hart binden. Dat is het karakter van de sabbat.

Wij geloven niet, dat de sabbat verder functies heeft.

Zeker, het bewaren van het sabbatsgebod had ook betekenis voor het sociale leven. Maar daarom is het nog niet juist te spreken van een sociale en recreatieve functie van de sabbat. Wij zeggen toch ook niet, dat het Evangelie van Christus een godsdienstige, een politieke, een sociale enz. functie heet, hoezeer we er ook van overtuigd zijn dat het luisteren naar dat Evangelie zijn uitwerking zal hebben op alle levensgebieden.

Misschien zijn er die dit alleen maar een kwestie van woorden vinden.

Maar we zien in het rapport, waar het toe leidt, als men de sabbat onderscheidene functies toekent.

Vooreerst stelt men, dat de zondag de functies van de sabbat heeft overgenomen, blz. 14, 15. En dan trekt men op blz. 24 de conclusie, zij het met verschillende reserves omringd, dat de zondag ook voor recreatie (ontspanning) kan worden gebruikt. Zelfs voor openluchtrecreatie, ook al brengt dit mee een sterk vergrote activiteit van het vervoersbedrijf en van de politie en moet er een beroep gedaan worden op de diensten van horeca-bedrijven en de plaatselijke middenstand.

Me dunkt, men was nooit tot deze conclusie gekomen, als men voor ogen had gehouden, dat de sabbat een heilsinstelling was en sprak van de bevrijding der Kerk. En als men, daarbij aansluitend, ook had geluisterd naar wat de Heid. Kat. ons voorhoudt, als wat God van ons eist in het 4e gebod.

Het is wel opvallend, dat we in dit rapport geen enkele verwijzing vinden naar deze Kat.afd.

Van een op de rustdag naarstig komen tot Gods gemeente, zal wel niet veel terecht komen, als men de zondag als een dag van recreatie, als een uitgaansdagje gaat gebruiken, ook al stelt men, dat deze recreatie de beoefening van de gemeenschap der heiligen in het samenkomen met de gemeente niet in het gedrang mag brengen. Bovendien gaat men anderen, personen, die bij het vervoersbedrijf, bij de politie, bij de horeca-bedrijven en bij de middenstand zijn betrokken, het verhinderen.

Het kan niet anders, zouden we zeggen, of deze manier van doen moet de ontkerstening van het leven in de hand werken.

We hebben, naar we menen, in onze voorgaande artikelen aangetoond, dat het 4e gebod ons als Kerk van het N.T. niet oplegt, dat we op zondag generlei arbeid mogen verrichten. De ontwikkeling van het leven kan het meebrengen, dat we ons aan zondagsarbeid niet kunnen onttrekken. Maar dat is nog wat anders, dan als christenen eigenwillig de zondag gaan gebruiken of groten-deels gaan gebruiken als een uitgaansdagje.

Het is opvallend, dat het rapport de

kwestie zo mens-middelpuntig beziet. „De zondag is nodig voor het geestelijk en lichamelijk welzijn van de mens”. Vgl. blz. 15 e.v. De mens moet weet hebben van de verlossing en van de zorg van de Here.

De mens moet ook kunnen rusten van zijn werk. Hij mag geen slaaf worden van zijn arbeid.

En de mens heeft ontspanning en vrije tijd nodig.

En nu kan men wel zeggen, dat men de onderscheiden functies niet wil scheiden. onvermijdelijk is, dat de onderscheiden functies zich gaan verzelfstandigen en elk hun eisen gaan stellen en met elkaar gaan concurreren. De verschillende belangen moeten tegen elkaar afgewogen worden.

We hebben er nog geen bezwaar tegen, wanneer men zegt, dat het in de sabbat of in de zondag gaat om het welzijn van de mens, mits men het dan maar zo verstaat, dat het heil Gods in Christus op de mens beslag legt, waardoor de mens verlost wordt van zijn zonde en verlorenheid, of m.a.w. dat het er om gaat de mens tot het geloof in Christus te brengen en de gehoorzaamheid aan Hem.

Dat en dat alleen moet het bepalende zijn.

En als men het zo doet, dan wordt ook wel voorkomen, dat de mensen slaven worden, dan krijgen ze wel hun rust en hun recreatie, hun goede recreatie. Hoe blijf ik een goed christen of scherper: hoe blijf ik een goed kerklid moet het beheersende zijn, niet: krijg ik wel mijn portie vrije tijd en ontspanning.

Er zou wel meer te zeggen zijn van dit rapport, maar we willen niet te uitvoerig worden en binnen het raam van onze artikelen blijven.

Wij menen tenslotte, dat wanneer we ons houden aan de titleg van onze Katechismus, we enerzijds bewaard blijven voor het gevaar de zondag wettisch op te vatten en te menen, dat elke beroepsarbeid op zondag ongeoorloofd is en dat als de ontwikkeling van het leven zondagsarbeid meebrengt en de nood ons opgelegd wordt, we als christenen niet meer aan het industrialisatie- en arbeidsproces kunnen deelnemen; en anderzijds voor het gevaar de zondag te gebruiken naar subjectief inzicht en voor de vervulling van wat ons als mensen begeerlijk lijkt.

Roodschool.

H. Venema.

OVER KOREA

III (slot)

Ons vorig artikel eindigde met de constatering dat de prachtige éne presbyteriaanse kerk van Korea, die voor de tweede wereldoorlog was ontstaan als éne kerk, in 1951 uiteengevallen was tengevolge van diepgaand verschil van gevoelen over de voor christenen, met name voor voorgangers, passende houding tegenover de door de Japanezen ingevoerde staatsdienst, het zogenaamde shintoïsme. Ook deelden we in dat voorgaande artikel mee, dat in 1953 een meer vrijzinnige groepering van grote omvang zich had afgescheiden. In plaats van de éne kerkengroep dus drie verschillende groepen! In het vorig najaar is nu door het besluit van de generale synode op 24 november, zich van de Wereldraad van Kerken los te maken een vierde groep ontstaan. Dit besluit om zich los te maken van de Wereldraad werd met algemene stemmen genomen. Dat kon met algemene stemmen worden genomen omdat de kerken die er tegen waren, zich niet hadden laten vertegenwoordigen ter synode. Deze kerken die niet met het besluit zich van de Wereldraad af te scheiden instemden, scheidden zich van de meerderheid af en vormden de vierde groep, tenzij zij zich met de meer vrijzinnige groep gaan verbinden. De groep kerken die door het genoemde synodebesluit van 24 november j.l. zich losmaakte van de binding aan de Wereldraad verbrak door dit besluit óók automatisch de verbinding en de gemeenschap met de moederkerken in Amerika. Dat is automatisch zo in onze tijd van van bovenaf gestimuleerde en dikwijls van bovenaf opgelegde eenheid. Men is sterk voor eenheid met iedereen. Maar, o wee, als u niet denkt zoals de eenheidsmensen dan is Leiden in last en dan behoort u tot de intolerante lieden en de apostelen van tweedracht. De moederkerken in Amerika, de Presbyteriaanse Kerken, vooral de „Noordelijke” zijn sterk geïnteresseerd voor de oecumenische activiteit zoals de Wereldraad die concretiseert en daarom werden terstond van haar zijde alle banden verbroken met kerken, die zich niet door deze eenheidsmanie willen laten meeslepen. Door het besluit te nemen van losmaking uit de Wereldraad zetten de Koreaanse kerken de moederkerken tegen zich op en werd alle financiële hulp van de zijde der moederkerken op stel en sprong stopgezet. Financiële hulp voor kerkewerk, voor het grote seminarie of inrichting voor de opleiding tot de dienst des Woords, zelfs voor weeshuizen, alles stop. Alle mogelijke middelen gebruikt men om degenen die de eenheidsgeest van de oecumenische beweging weerstaan, zo mogelijk door de knieën te doen gaan. Van tolerantie gesproken!

Eigenlijk is dat niets nieuws. De „geest des tijds” is altijd zeer tolerant en verdraagzaam ten aanzien van iedere dwaling, maar wordt dodelijk onverdraagzaam wanneer men het

met haar verdraagzaamheid oneens durft zijn.

Dat ik hier niet overdrijf moge blijken uit hetgeen een van de predikanten van de Koreaanse kerken schreef op 9 december j.l. Ds Yoon Chan Kim schreef naar bevriende kerken in de Ver. Staten:

„Zendingen van de United Presbyterian Church Mission en de Oecumenische Beweging bazuinen uit dat zij financiële steun zullen verlenen aan die kerken en hun leiders, die zich bij hen voegen. Zij zeggen dat zij een nieuw, groot gebouw willen stichten voor het seminarie en dat wij door gebrek aan voldoende geld zelfs niet in staat zullen zijn een tijdelijk gebouw neer te zetten. Maar hoe hard zij ons ook mogen treffen, de Koreaanse kerken zijn op de rechte weg.”

Een andere predikant, ds James Y Paik bericht dat ook de steun voor zijn weeshuis te Seoul, waar 75 wezen worden verzorgd, is ingetrokken. Dit is een bedrag van 315 dollar per maand. Hij vraagt om steun in deze moeilijke tijden. Hij voegt er aan toe: meer dan iets anders hebben wij uw gebeden nodig.

Ds Dwight R. Malsbary, zending in Korea, van de Onafhankelijke zendingscorporatie van de Bijbels Presbyterianen, schrijft dat ook twee tehuizen voor weduwen de steun moeten missen die ze tot dusver ontvingen. Dit zijn maar een paar voorbeelden uit de vele stemmen die uit deze Koreaanse kerken tot ons zijn doorgedrongen, stemmen waaruit blijkt dat de financiële steun zelfs voor barmhartigheidswerk, direct werd stopgezet als dwang- of repressaillemiddel. De Koreaanse broeders en zusters hebben dat van tevoren geweten en het eert hen, dat zij desondanks niet wetend hoe in zoverlei arbeid voorzien zou moeten worden als de stromen gelds uit de Ver. Staten niet meer voor hen zouden vloeien, hun besluit genomen hebben.

Begrijpelijk dat dr Mac Intire de Amerikaanse christenen heeft opgeroepen om hier te steunen. Hij heeft een bedrag van 100.000 (honderdduizend) dollar genoemd als het bedrag dat naar zijn mening direct nodig zou zijn. In de Christian Beacon van 31 december heeft hij reeds kunnen meedelen, dat er meer dan 70.000 dollar bijeen gebracht was. In Nederland heeft zich een comité gevormd dat tot kerkeraden van verschillende kerkengroepen een verzoek heeft gericht om deze Koreaanse kerken in haar moeilijkheden te gedenken in gebed en in financiële hulp.

Het is zeer verheugend dat dr Mac Intire's vraag in Amerika binnen een paar weken zoveel geld bijeen deed vloeien voor hulp aan de Koreaanse kerken.

Vragen we naar de overwegingen, die deze kerken geleid hebben tot haar besluit van 24 november dan menen wij daarbij tweërlei motief te kunnen onderscheiden. Een motief van christelijk nationale aard en een motief van zuiver confessionele aard. We laten in het midden welke van deze beide motieven

primair en welke secundair te achten is. Beide motieven zijn wel zo onverbreekelijk samen verstrengeld dat moeilijk van een primair en secundair motief te spreken is. Het eerstgenoemde motief, dat van christelijk-nationale aard, is dit, dat deze Koreaanse christenen zich steeds duidelijker zijn gaan realiseren dat onder de leidende figuren van de Wereldraad er verschillende zijn, die men uitgesproken pro-communistisch moet noemen. Zeer bekende namen zijn in dit verband, om er niet meer te noemen, die van de Praagse hoogleraar Hromadka, en de Hongaarse Janos Peter, welke laatste door de rode regering enkele jaren geleden benoemd is tot bisschop van de Gereformeerde Kerk in Hongarije, en die nu gevolmachtigd minister van Buitelandse zaken van Hongarije is, en de voornaamste woordvoerder van dit land bij de Verenigde Naties om de zaak van de communisten in Hongarije voor het forum van de vertegenwoordigers van de volkeren te verdedigen. Hij heeft wel geen functie tussen de leiders van de Wereldraad maar is in 1954 in Evanston met grote voorkomendheid ontvangen en is nog steeds vice-president van de Europese sectie van de Presbyteriaanse Wereld Alliantie. Een Alliantie die aan het Oecumenisch streven van de Wereldraad mee doet en doortrokken is van dezelfde geest. Nu voor deze pro-communistische geest zijn de Koreaanse christenen van gereformeerde confessie vuurbang. Men heeft het communisme in Korea niet alleen leren kennen uit literatuur, maar uit de harde, wrede realiteit van een gruwelijk oorlog, waardoor land en volk verscheurd en verwoest zijn. En vooral de orthodoxe christenen hebben de terreur van de communisten aan den lijve gevoeld. Wanneer men de cijfers leest van de christenen, kerkleden, die in een stad als Seoul vermist zijn na de oorlog dan ijst men. Eigenlijk moet ik niet schrijven over cijfers van vermisten. Beter is het te spreken over het percentage van de kerkleden dat na de oorlog nog aanwezig bleek. Dat was zoiets als een tiende deel van wat er tevoren was. Zo genadeloos destructief hebben de communisten in Korea huis gehouden. Is het niet begrijpelijk dat de Koreaanse gereformeerden eindelijk zijn gaan zeggen: wij willen klare taal tegenover het communisme? De Wereldraad spreekt deze taal niet, om het eufemistisch uit te drukken.

Het tweede motief, dat van confessionele aard is, is vooral niet minder belangrijk dan het eerstgenoemde. De Koreaanse gereformeerden willen graag blijven bij dat wat in hun belijdenis wordt gezegd omtrent de heilige Schrift als het Woord van God. Ze mogen dan worden beschreven door de Christian Century, een vrijzinnig orgaan, als „extreme conservatisten”, die Koreaanse christenen, die nog blijven bij de theologische opvattingen van de zendingen, die een tachtig jaar geleden, daar voor het eerst het evangelie hebben gebracht, in onze ogen eert deze kleinering de Koreaanse christenen. Zij begeren te blijven bij hetgeen hun is overgeleverd in de oude gereformeerde confessie, of zoals zij zelf het hebben gezegd bij de theologie en de beginselen die door Joh. Calvijn werden onderwezen. En ze hebben goed begrepen, deze Koreaanse christenen, dat deze beginselen van Calvijn in de kringen van de Wereldraad niet meer als waar worden erkend. Zij hebben goed begrepen, deze conservatieve christenen, dat in de Wereldraadkringen waarheid en leugen stuivertje wisselen. Vandaar hun besliste keus: los van deze kringen, koste wat het kost! De HEERE die leeft zal voorzien.

De Koreaanse Kerk heeft ter gelegenheid van haar uittreden een verklaring afgelegd, die we hier laten volgen tot besluit. Ze spreekt voor zichzelf. Ze is niet diepzinnig en niet knap theologisch, maar ze is duidelijk. Ze spreekt naar de smaak van menig theolog, ook uit evangelische kringen, misschien veel te naïef over „geen fouten in de geopenbaarde woorden” van God. Maar ze is eenvoudig en duidelijk in overeenstemming met de kerk der eeuwen in haar belijdenis dat de heilige Schrift het onfeilbare Woord van God is.

Hier volgt deze verklaring! :

1. „De Koreaanse Presbyteriaanse Kerk heeft sinds lange tijd bekend gestaan als een onafhankelijke kerk met eigen gezag: wij vertrouwen nu uitsluitend op de Almachtige God in de uitoefening van dit gezag en wij verwachten een volledige

- ontwikkeling en groei ter ere van de Here.
2. Het geloof dat de heilige Schrift het Woord van God is, dat geen fouten in zijn geopenbaarde woorden bevat en de enige en opperste leider is voor ons geloof en leven, moet altijd duidelijk worden gemaakt.
 3. Wij volgen de theologie en de beginselen, die door Joh. Calvijn werden onderwezen. Daar wij overtuigd zijn dat de Westminster Confessie deze beginselen juist heeft vertolkt, moet de belijdenis van de kerk van Korea, die in overeenstemming daarmee is opgesteld, tenvolle worden nageleefd.
 4. Alleen op de basis dat de kerk van nature heilig is en een geestelijk organisme, met de Here Jezus als haar Hoofd, kan kerkelijke eenheid bestaan. Geestelijke kenmerken en merktekenen van de kerk moeten openbaar worden gemaakt zonder dat ze verborgen of verduisterd worden.
 5. Door de inwoning en het werk van de heilige Geest moet er zelfonderzoek zijn en berouw over de zonde, zowel in het persoonlijk leven als in het leven van de kerk en liefde tot Christus kenmerken van gerechtigheid behoren openbaar te worden.

den. Wij moeten de bovengenoemde beginselen duidelijk uitspreken en in praktijk brengen zonder concessies te doen of compromissen aan te gaan, terwijl wij weerstand bieden aan en afwijzen alle verwarring en alle krachten die zich daartegen verzetten."

Men proeft duidelijk hoe deze christenen zich hebben willen losmaken van de geest van onduidelijkheid ten aanzien van de fundamentele waarheden die de kerk van ouds beleden heeft, welke geest van onduidelijkheid zich in de kringen van de oecumenische Beweging handhaaft.

Hiermee beëindigen wij onze artikelen over de kerk in Korea en we spreken de hoop uit, dat ze iets hebben mogen bijdragen tot begrip voor de strijd, de nood en de moeiten van onze broeders in dat deel van de wereld.

J. Meester.

¹⁾ Wij citeren de nederlandse vertaling van deze verklaring zoals wij die vonden in het Nieuw Bulletin van de Intern. Raad v. Chr. Kerken, zonder dat wij de engelse tekst onder de ogen hebben gehad. (8 jan. 1960).

Tussen Humanisme en Calvinisme

„De toorn van de mens deugt meestal niet.”
Dr. J. J. Buskes
„Hoera voor het leven”
(pag. 85)

VIII: Ds. BUSKES ALS POLEMIST

Mijn tweede punt van critiek is moeilijker te formuleren dan het voorgaande! Misschien is het een waagstuk iets daarover in het publiek te schrijven, omdat misverstand hier mogelijk is. De winst zou echter groot zijn als ik verstaan werd.

De zaak is deze: Ds. Buskes heeft van jongsafaan bezwaren gehad tegen de gereformeerden, bezwaren die voor een groot deel samenhangen met een mentaliteitsverschil, voor een zeker niet minder groot deel met de overtuiging der gereformeerden.

Mijn vraag is welke de doelstelling is geweest van Ds. Buskes gedurende deze veertig jaar lange strijd tegen de gereformeerden: afweer of genezing?

We kunnen bij deze vraagstelling even in het midden laten of Ds. Buskes gelijk heeft, ook of hij voor een déél gelijk heeft!

Maar de vraag dient gesteld, van zijn standpunt uit: wat heeft hij beoogd?

Was het afweer, afgrenzing van eigen standpunt tegenover hen uit wier kring hij werd geboren?

In dát geval kan men zijn leven en geschriften, mogelijk ook deze mémoires, wél geslaagd noemen, want hij heeft de kloof, de scheidslijn met de gereformeerden eer verdiept dan in effect verzwakt! Hij heeft zich vrijgevochten van het gevaar met hen geïdentificeerd te worden.

Wat in vroeger jaren misschien nog mogelijk was, is nu nauwelijks meer mogelijk: sommigen kunnen binnen gereformeerde kring nog sympathie voor Ds. Buskes persoonlijk koesteren, en Ds. Buskes kan een enkele maal wellicht eens een hand reiken aan deze of gene, maar de kloof tussen de oude gereformeerde kerken en Ds. Buskes is thans eerder scherper dan zwakker geworden, scherper ook dan de scheidslijn die de thans overleden Dr. J. G. Geelkerken wist te trekken jegens zijn oude kerkgenoten.

Het is opmerkelijk dat Dr. Geelkerken, met volle handhaving van zijn standpunt van 1926, gedurende zijn laatste levensjaren over de gereformeerde kerken zweeg, dat hij in politiek opzicht trouw bleef aan de oude anti-revolutionaire richting van Groen van Prinsterer, Kuyper en Colijn. Ds. Buskes daarentegen spreekt, ook meer dan dertig jaar na de Synode

van Assen, nog even gepassioneerd over zijn kerkelijke tegenstanders als toen de strijd pas was begonnen.

En daarom, heeft hij afweer beoogd, dan is hij daarin wél geslaagd! Heeft hij willen geselen, hij heeft die geseling inderdaad toegediend! Hij heeft strijd gezocht, hij heeft de strijd gevonden en vindt die nóg!

Maar... wanneer hij, van zijn standpunt uit gezien, werkelijk genezing zou beogen, wanneer hij zou hebben willen dóórdringen tot het hart van het gereformeerde volk, dan moet toch wel erkend dat Ds. Buskes daarin bitter slecht geslaagd is!

Want wat heeft hij na dertig jaar polemiek bereikt?

Een afstand die groter is geworden!

Wat heeft hij met deze mémoires veroorzaakt?

Dat ook zij die hem persoonlijk gaarne de hand zouden reiken, hem nauwelijks naderen kunnen, vanwege zoveel dat er in te lezen staat, en dat alsnog eer scheidt dan ook maar póógt samen te binden!

Hij is een geneesheer, wiens geneesmiddel toorn was, wiens krachtige hand tuchtiging zonder rust uitoefende!

Ergens schrijft Ds. Buskes een waar woord: „De toorn van de mens deugt meestal niet”. (pag. 85).

Maar men ontkomt niet aan het feit dat de publieke arbeid van Ds. Buskes één doorlopende toorn is geweest tegen zijn voormalige kerk- en confessiegenoten!

Hij heeft ze achtervolgd, geslagen, getart, en hij doet het in zijn mémoires nóg: de gereformeerden, zij wilden Bavinck niet begrijpen (pag. 34)! Een ander woord voor willen kan Ds. Buskes, ook na veertig jaar, nog steeds niet uit de pen!

Ik kan begrijpen dat men zo schrijft in een actuele periode van concrete strijd en conflict. Ik geloof ook dat het juist is dat men elkaar binnen of van een kerkelijke gemeenschap uit, fel bestrijdt, als men meent dat tegen bepaalde gevaren niet gewaakt wordt!

Maar ik geloof niét dat het nuttig is deze geërgerde stijl meer dan veertig jaar vol te houden!

Dat Ds. Buskes dit gedaan heeft, dat hij tot in zijn mémoires toe nogmaals uitvaart (nu niét als sloopsterm bedoeld!) tegen zijn vroegere geestverwanten, zegt niét alleen iets over de verhouding van Ds. Buskes tot de gereformeerden, maar ook iets over het optreden van Ds. Buskes!

Er zijn in de kerkgemeenschap soms mensen die fouten zien, en ze niét zeggen.

Die mensen moeten, als ze daarmee de zaken helpen, gaan spreken!

Maar er zijn ook mensen die over hun ergernissen, hun bezwaren niet zwijgen kunnen, en daarbij vergeten wat de ontdekking van Groen van Prinsterer is geweest in het politieke leven van de vorige eeuw: *dat, ook in de perswereld, met slechte verhoudingen, of het steeds weer opwekken van het slechte klimaat, dat zich daaromheen gevormd heeft, het éiglijke probleem altijd onder tafel gaat!*

Ds. Buskes wijst de gereformeerden (van zijn standpunt uit gezien) hun wonden aan, maar hij kan ze niet genezen!

Omdat hij wél met Karl Barth solidariteit van schuld wil erkennen met de heidenen, máár niet met de menselijke zwakheden van de gereformeerden!

Hij wil niet naast ze gaan staan in wat ze opgebouwd hebben, hij wil ook niet naast ze gaan staan inzake datgene waarin ze de laatste jaren gefaald hebben!

Het is triest dat een zo kritisch tegenstander van de gereformeerden als Ds. Buskes zó moeilijk de weg kan vinden tot het hart van het gereformeerde volk.

Hij heeft velen met geselen gekastijd, maar de gereformeerden met schorpioenen! Ds. Buskes heeft de gereformeerden enige jaren geleden het z.g. *Assen-trauma* voorgehouden, maar men mag zich ook wel eens afvragen of er bij Ds. Buskes geen *gereformeerden-trauma* bestaat!

Wélke verschillen er ook zouden zijn tussen de gereformeerden en Ds. Buskes, wij behoeven ook jegens hem een *nieuw klimaat!*

Dat nieuwe klimaat wordt in dit boek gemist. Ik kan mij indenken dat er mensen zijn die dit boek, ondanks de qualiteiten ervan, en met een persoonlijke sympathie in hun hart voor Ds. Buskes, met een gevoel van teleurstelling wegleggen, omdat het beneden de maat is gebleven!

Hier niet bedoeld in wetenschappelijke zin, maar in broederlijke zin!

Ds. Buskes heeft naar aanleiding van zijn mémoires tegenspraak ontmoet in de gereformeerde pers. Het gaat er niet om of hij het met die tegenspraak eens is of niet, of hij de wijze van beantwoording accepteren kan ja dan neen, maar het gaat wél om de vraag wat hij na deze mémoires vanuit de gereformeerde kerken anders had kunnen verwachten?

Ds. Buskes is ook in deze mémoires extremist gebleven!

Hij onderscheidt bij zijn tegenstanders geen goed en kwaad, zégt dat althans niet duidelijk, wijst het niet heel duidelijk aan!

Hij had met dit boek, waarin hij zijn leven ons beschrijft, een unieke kans gehad uit de kruitdamp te treden, voor gesprek. Dát had de actualiteit van dit boek kunnen zijn! Dié grootheid mist het boek! Naar mijn indruk is het zelfs zo, dat de gereformeerden eerder over Ds. Buskes milder en met meer begrip zijn gaan denken, dan dat Ds. Buskes de gereformeerden welwillender tegemoet treedt: de regel van Anton van Duinkerken: „Laat mij nog eenmaal zeggen hoe goed het was” slaat niét op de hedendaagse gereformeerden! Ik ontmoet ook in dit boek *oud zeer!* In het schrijven van Ds. Buskes zit wrangheid, en ik geloof daarin binnen de journalistiek wél als een *tijdelijk* medicijn, beslist niét als een middel dat veertig jaar of langer tegen de tegenstanders gebruikt moet worden!

Ds. Buskes is een bekwaam journalist, een levend mens, iemand die zijn Christendom nimmer heeft verborgen, hóé men ook moge oordelen over de wijze waarop hij het heeft uitgedragen, maar wat men bij hem mist is begrip voor de aanpak van zijn tegenstanders, die óók hun overtuiging hebben, tegenstanders tegen wie hij nu reeds bijna veertig jaar in de loopgraven ligt!

Dat Ds. Buskes en zijn boodschap niet méér in discussie is geweest *binnen* de gereformeerde kring is méde veroorzaakt door *zijn onmacht tot wezenlijke benadering* alsmede zijn ook in dit boek weer uitgesproken *beschuldiging van hun onwil!*

Daarmee wil ik uiteraard de strijdbaarheid van Ds. Buskes niet veroordelen, maar het merkwaardige is, dat als men Ds. Buskes vergelijkt met Kuyper en Bavinck, zijn polemieken eerder te vergelijken valt met de door hem zo veroordeelde Kuyper, en dan vooral de jonge Kuyper, want de oudere Kuyper is met de jaren veel milder geworden. *Maar wat, wát heeft Ds. Buskes in zijn polemieken naar inhoud en vorm de laatste veertig jaren gemeen gehad met zijn vereerde leermeester Bavinck?*

Ds. Buskes schrijft zelf: „Bij Kuyper

zitten we inderdaad midden in de partijstrijd, bij Groen komen we er altijd boven uit”. (pag. 13).

Ik meen níet dat wij er met Ds. Buskes boven uit komen!

Het zou te wensen zijn dat in de laatste periode die Ds. Buskes tegemoet gaat, hij een nieuw klimaat zou kunnen scheppen tussen hem en allerhande soort gereformeerden, omdat de verschilpunten die hij ook in dit boek noemt, daarmee beter tot hun recht zouden komen, zowel ten bate van zijn als ons standpunt!

Met dit tweede punt van critiek werpen wij dit boek niet weg, maar maken wij attent op een punt waarop bezinning nodig is in alle legerplaatsen die zich gereed houden de Bijbelse waarheid te verdedigen en uit te dragen!

(Wordt vervolgd)

G. Puchinger.

Op reis in Sowjet-Rusland

III. Toeristische indrukken

Zoals we reeds opmerkten, verzorgt „Intourist” de reis en het verblijf voor buitenlandse toeristen.

Dit hield in, dat wij in Nederland reeds moesten betalen voor het nachtlgies en de maaltijden. Verder was in ons tarief begrepen drie uur per dag een gids en een auto.

Deze betaling geschiedt tegen een bepaalde koers, waarbij een roebel ongeveer een gulden kost (voor zakenbezoeken kan men deze vooruitbetaling ook beperken tot alleen nachtlgies met ontbijt). De wisselkoers in Rusland is evenwel veel voordeliger, namelijk ongeveer 38 cent voor een roebel.

In Moskou zijn een aantal „Intourist” hotels voor de buitenlanders beschikbaar, die gelijk zijn aan de grote hotels in ons land. Het Oekraïne-hotel, waar wij logeerden, was één der nieuwste en grootste hotels, met ruim duizend bedden. Dit hotel kwam twee jaar geleden gereed, en is een imposant gebouw met dertig verdiepingen, gelegen aan de Moskwa.

In de „Intourist-hotels” zijn grote „service-bureaux”, waar aan de gasten alle mogelijke hulp wordt geboden.

Het personeel dezer bureaux, grotendeels meisjes van tussen twintig en dertig jaar oud, spreekt altijd één der moderne talen, meestal Frans of Engels.

De eerste dag van ons verblijf was een Zondag, en het deed ons goed te merken dat op deze dag het service-bureau gesloten was. Wij waren daardoor tevens verstoken van de hulp van een gids, en moesten onze eigen weg vinden in Moskou. Dit bleek eenvoudiger dan we gedacht hadden, en we hebben dan ook rustig wat gewandeld door het centrum der stad. Een kaart van de stad met een stratenplan was niet verkrijgbaar, wel een routekaartje voor de bus- en tramlijnen en de ondergrondse.

De stad Moskou zelf heeft rond vijf miljoen inwoners. De Moskwa slingert zich door de stad, ongeveer zoals de Seine door Parijs; daarmee eindigt ook de vergelijking met Parijs, want stedenbouwkundig en architectonisch is er niet veel te beleven. De hoofdstraten zijn buiten verhouding breed, en zijn eenvoudig geformeerd, door de huizenblokken tussen twee vroeger bestaande smalle straten af te breken, op dezelfde wijze als in Nederland vaak brede stadsstraten worden gevormd door het dempen van grachten. Door de grote breedte der hoofdstraten krijgt men geen moment het gevoel, in een metropool te zijn. De bebouwing aan deze straten is rommelig: nieuwe hoge gebouwen wisselen af met oude lage huizen.

Gedurende een lange, en voor de Russische bouwkunst belangrijke periode, namelijk van 1712 tot 1918, was niet Moskou de hoofdstad van Rusland, maar St. Petersburg (nu Leningrad geheten). Tijdens de bezetting door Napoleon werd een groot deel van Moskou platgebrand, waardoor de afwezigheid van grote bouwkundige monumenten wel verklaarbaar is. De opbouw en vernieuwing der

stad dateert pas uit de dertiger jaren van deze eeuw.

Zowel politiek als cultureel is de stad nu wel het centrum van het land, terwijl er ook meerdere grote industrieën zijn gevestigd. Daardoor is het ook een zeer geliefde woonstad geworden, en jaarlijks worden zo'n 60.000 woningen bijgebouwd.

Midden in de stad ligt het Kremlin; het is omgeven door een gave Middeleeuwse omwalling met bastions. Binnen deze muren liggen ettelijke regeringsgebouwen, kerken en kapellen.

Wij konden rustig door het Kremlin wandelen, en mochten, zoals trouwens overal, foto's maken van de aardige plekjes die er waren. De kerken en kapelletjes in het Kremlin zijn volledig intact en goed onderhouden, doch doen alleen dienst als godsdienstige musea. In één der kapellen stonden bijvoorbeeld zware, mooi bewerkte metalen kisten, waarin de tsaren begraven zijn. Ook het Russische publiek was in groten getale op de been op deze zondag en dwaalde rond tussen deze monumenten uit de tsaristische tijd.

Buiten het Kremlin ligt het Rode Plein. Daar staat ook het mausoleum, waarin Lenin en Stalin opgebaard liggen. Een honderden meters lange file van wachtenden stond ervoor, om deze revolutionaire leiders hun eerbewijs te brengen.

In de stad is verder het normale voetgangersverkeer. De mensen zijn over het algemeen degelijk en warm gekleed. Evenwel zonder veel kleur en snit. De mode, voorzover daarvan sprake is, is zo ongeveer als bij ons zo'n 25 jaar geleden. Werkelijk goed geklede mensen zien we eigenlijk niet. De armste mensen dragen een soort gewatteerde korte jas, wel warm, doch kennelijk een massaproduct, in één kleur en één model.

Omdat alle zaken door de staat geëxploiteerd worden, is het niet nodig, reclame te maken. Mooie winkelatalages, neon-reclames, fraaie winkelpuien en dergelijke komen dan ook niet voor. Men kan een grote winkel voorbij lopen, zonder er ook maar iets van op te merken.

Restaurants moet men echt zoeken; wij vonden er één, door gewoon maar 'es achter een deel van het publiek aan te lopen, dat ergens een deur binnen ging. Met de overjas aan mogen we evenwel niet naar binnen; we worden weer netjes terug gestuurd naar de garderobe, om daar de jassen af te geven.

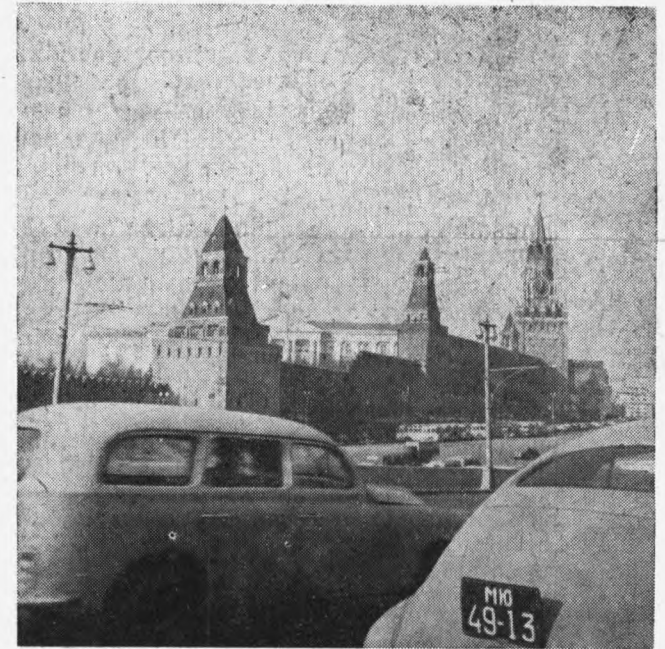
In de restaurants is verder wel goed eten en drinken verkrijgbaar. En dan tegen prijzen, die omgerekend naar Nederlandse maatstaf, aan de hoge kant zijn, doch niet ontstellend hoog. De meeste maaltijden gebruiken we in de restaurants der Intourist-hotels; deze waren uitstekend ingericht en het eten smaakte goed. We konden er soep (grote borden tot de rand toe vol), aardappelen met vele soorten vlees en vis en verder een dessert naar keuze krijgen voor omstreeks 25 roebel, dus ongeveer tien gulden. Wodka (lijkt veel op genever) en kaviaar (kuit van de steur) is een veel gedronken en gegeten voorgerechtje, maar het is wel een dure tractatie.

In de „Intourist”-restaurants zien we behalve evidente buitenlandse gasten ook veel Russisch publiek. In deze omgeving vallen vooral de oudere mensen op door hun slecht zittende en smakeloze kleding. Het is niet onmogelijk, dat er van een zekere opzet sprake is, en dat men bewust zich „proletarisch” kleedt. We krijgen enigszins deze indruk, doordat het jongere deel van het publiek (opgegroeid na de revolutie), in het algemeen veel meer „Westers” is gekleed.

De Intourist-restaurants zijn trouwens helemaal erg „Westers”. De obers lopen in zwart-wit. Er wordt keurig met een wit tafellaken gedekt en er wordt opgediend „precies zoals het hoort”. 's Avonds speelt er een orkestje en zingt er een juffrouw voor de microfoon, en enkele paartjes schuifelen dansend tussen de tafeltjes door. Bepaald vlot is de bediening niet. Een warme maaltijd nam meestal twee volle uren in beslag, ook al drongen we aan op spoed.

Voor de bediening wordt niets bijgeteld; eigenlijk mogen ook geen fooien aangenomen worden. Maar de ware aard der mensen laat zich ook door veertig jaar communisme niet verdrijven. Vrijwel zonder uitzondering nam men een fooitje buigend in ontvangst. En de portiers maakten heus wel onderscheid tussen gasten die wél en die niet een greep in hun vestzakje deden.

De talenkennis van het bedienend personeel was in het algemeen niet te best. Met behulp van de meertalige menu's kwamen we er meestal wel uit. Toen we een keer een appel wilden hebben, lukte het evenwel niet, totdat we de naam van Eva noemden, met een grijpend gebaar in de lucht. Onmiddellijk kwam er een begrijpend lachje, en even daarna inderdaad de appel.

De muren van het Kremlin

De humor is er trouwens bepaald niet uitgestorven, integendeel. In het algemeen wist men zich goed te amuseren, en gedroeg men zich ook tegenover ons als buitenlanders zeer ongedwongen. Jeugdige lieden klampten ons soms op straat aan, op jacht naar souvenirs uit het Westen. We zouden best bijvoorbeeld een heel kostuum hebben kunnen ruilen voor een ikoon. We waren evenwel een beetje bang, bij de neus te worden genomen, en zijn maar niet op het aanbod ingegaan.

Het verkeer in de straten is niet overmatig druk. Vooral dank zij de brede hoofdstraten. Voor het openbaar vervoer zijn er bussen en trams en de ondergrondse, en verder veel taxi's. Particuliere auto's zijn vrij zeldzaam. Zelfs belangrijke functionarissen van bedrijven, die we bezochten, hadden geen eigen auto. De auto's die er reden waren, net als de kleding der mensen, éénvormig, met saaie kleuren en modellen. Het verkeer is verder goed geregeld, met veel verkeerslichten en -borden. Een parkeerprobleem kent Moskou niet. Daarvoor zijn er te weinig particuliere auto's. De chauffeurs gedragen zich goed gedisciplineerd, wat ze ook wel aan te raden is. Gebeurt er een verkeersongeluk, dan wordt men gearresteerd, en vastgehouden tot de hele zaak grondig onderzocht is, waarna dan al of niet veroordeling volgt.

De ondergrondse is een pronkstuk der Moscovieten. De stations komen het meest overeen met een entree-hall van een groot bank-

gebouw. Ze vallen op door de prachtige marmerbekleding der wanden, fraaie beeldengroepen en levensgrote schilderijen en vooral door het volledig ontbreken van enige reclame. Een perfect onderhoud en een uitstekende ventilatie maken deze stations tot zeer imposante ondergrondse bouwwerken. In hoeverre al deze versiering overeenstemt met de gestroomlijnde efficiency der twintigste eeuw is uiteraard een tweede punt.

De straten in Moskou zijn alle goed onderhouden, met brede trottoirs voor de voetgangers. Fietsers, bromfietzers en scooters zijn er niet. Men vertelde, dat er 's zomers wel gefietst werd, maar zodra het slechte weer begint, bergt men de karretjes op. 's Avonds brandt er een goede straatverlichting, maar door het volledig ontbreken van reclameverlichting heerst er geen sfeer en gezelligheid in de stad.

Toch gaat men wel uit in Moskou. Juist vanwege de vele ontspanningsmogelijkheden is Moskou erg in trek als woonstad. De restaurants zijn tot laat in de avond open, en een vorm van uitgaan is, dat men een hele avond, zo van acht tot twaalf uur gaat „eten”, dat wil zeggen men zit gezellig in een groepje aan een tafeltje, laat zich de wodka goed smaken, en gebruikt een uitgebreide maaltijd, waarbij ook grote hoeveelheden voedsel worden weggewerkt. De meeste mannen zijn stevige, korte kerels met grote werkhanden en forse ronde koppen, ondanks het feit, dat in Moskou toch een groot aantal ambtenaren wonen. Waarschijnlijk heeft de natuur nog wat meer tijd nodig om de lichaamsbouw aan de aard der werkzaamheden aan te passen.

De oudere vrouwen, die we zo opmerken, ook in de betere restaurants, dragen evenals de mannen, een „opzettelijk proletarische” kleding: trui, rok, hoofddoek. Ze besteden geen zorg aan hun uiterlijk. De jongere generatie gaat evenwel veel fleuriger en modieuwer gekleed, denkt om haar lijn, gebruikt lippenstift en nagellak en flirt even opgewekt met het sterke geslacht als haar leeftijdsgenoten in het Westen. 's Avonds dwalen de verliefde paartjes hand in hand langs de oevers der Moskwa en in de schaduw van de muren van het Kremlin worden verbintenissen voor het leven op even sprekende (of niet sprekende) wijze bezegeld als de jongelui dat hier op een bankje in het plantsoen plegen te doen.

Het uitgaande publiek vindt verder zijn weg naar bioscopen, circussen en theaters. Het mooiste theater is het Bolshoi theater (bolshoi betekent „voornaamste” — wij zouden zoiets als „grand theater” zeggen), dat omstreeks 2500 plaatsen heeft, en uit 1856 dateert. De kunst is nog niet tot de excessen der experimentelen vervallen. Ze is veel meer afgestemd op de smaak van het grote publiek, zonder evenwel banaal te worden. Grote kunstenaars zijn zeer populair, en worden op de handen gedragen. Het Bolshoi theater is avond aan avond uitverkocht, en de voorstellingen die er gegeven worden zijn vaak beter dan waar ook ter wereld. Enige jaren geleden gaf het Bolshoi ballet enkele voorstellingen in Londen, die door hun grootsheid en gaafheid tot de culturele sensaties van het jaar behoorden.

Het is ons wel gebleken, dat er buiten Moskou en nog enkele grote steden, weinig vertier is. De dorpen rondom Moskou bijvoorbeeld zijn zeer armoedig. Alleen de hoofdwegen zijn verhard. De secundaire wegen zijn in het natte seizoen complete modderbaden, waar geen enkele auto zich meer in zal wagen. Het verkeer buiten de steden bestaat vrijwel uitsluitend uit vrachtverkeer; personenauto's komen daar zeer sporadisch voor. De huizen zijn er oud en bouwvallig en de mensen zijn armelijk gekleed. Een vergelijking met het platteland in Nederland is niet te maken. Zo moeten hier de dorpen er uitgezien hebben zo'n honderd jaar geleden. Het is geen wonder, dat de bevolking zich meer en meer in de steden gaat concentreren.

De afstanden tussen de steden zijn er ontstellend groot, en behalve enkele hoofdverbindingen, zijn verder de communicatiemiddelen slecht. Een groot deel van de ontwikkelingstijd, die wij in het Westen hebben meegemaakt, tijdens welke de aanleg van spoor- en autowegen en de enorme toename van het verkeer plaats vond, slaat men in Rusland eenvoudig over. Vandaar dat het luchtvervoer er nu een veel grotere plaats gaat innemen dan bij ons: het is uiteindelijk veel goedkoper, een aantal vliegvelden aan te

leggen en de verbindingen met straalvliegtuigen te onderhouden, dan alsnog de duizenden kilometers autosnelwegen aan te leggen die nodig zouden zijn, om aan de vervoersbehoefte te voldoen.

Het platteland wordt daarmee evenwel niet ontsloten, en men gevoeld ook geen behoefte daartoe. De industrie wordt geconcentreerd in een aantal goed gelegen grote steden, en op het platteland blijft alleen de voor de agrarische bedrijven nodige bevolking achter.

Een toeristische tour door het platteland, die ook voor buitenlanders wel mogelijk is, is momenteel een vrij hachelijke onderneming, die men alleen in het goede seizoen moet uitvoeren, en waar men bovendien rustig de tijd voor moet hebben. Vacantiegangers, die houden van nog niet door toerisme bedorven gebieden, en die over de nodige middelen en voldoende tijd beschikken, zullen dan evenwel hun hart kunnen ophalen, en een volk leren kennen, dat een betere kennis-making ten volle waard is.

(Wordt vervolgd)

A. van der Ploeg.

BOEKBESPREKING

De ontfermingen Gods

4 preken door ds W. Borgdorff te Baarn.
P. K. Meurer, Talmalaan 33, Soestdijk.
f 1.—

Deze gestencilde preken liggen reeds al te lang op een bespreking te wachten. Want ze zijn geruime tijd geleden gehouden en gedrukt. Maar gelukkig blijven ze actueel, want ze handelen over een deel van de Schrift, dat altijd zal boeien, nl. Rom. 9. Op de titelpagina worden ze als volgt aangekondigd:

- I Israëls val, Rom. 9 : 1—6.
- II Het verkiezend voornemen Gods, Rom. 9 : 7—13.
- III In Zijn verkiezend welbehagen blijft God trouw aan Zijn ontferming, Rom. 9 : 14—18.
- IV God blijft in Zijn gericht over Israël trouw aan Zijn welbehagen, Rom. 9 : 19—29.

Over dit hoofdstuk is ontzaglijk veel te doen geweest in de loop der eeuwen. Velen vinden dit maar een zeer moeilijk gedeelte van de Bijbel. Volgens sommigen wordt hier het „probleem” van verkiezing en verwerping behandeld. Anderen menen, dat Paulus hier het „vraagstuk” van de heilsgeschiedenis oplost. Er zijn exegeten, die spreken van de geschiedenis-filosofie van de apostel. Walter Luthi begint zijn verklaring met te vertellen, dat een van zijn gemeentelieden dit hoofdstuk altijd maar oversloeg als het bij de lezing van de Schrift aan de beurt was. Het schijnt dus wel een moeilijk stuk, dat Paulus hier aan de orde stelt. Zelfs Luther heeft dat gemeend. Als hij met zijn colleges aan dit hoofdstuk is toegekomen, dan zegt hij, dat hij er niet aan denken zou het te behandelen als het niet aan de beurt was. Hij waarschuwt, dat niemand zich aan deze zeer sterke wijn en zeer zware kost moet wagen, die niet eerst rust gevonden heeft in de wonden van Christus. Anders valt men in een afrond van wanhoop en verschrikking. Dit hoofdstuk behoort volgens hem tot de zwaarste stukken van de dogmatiek.

En dáár ligt dunkt mij de oorzaak van veel ellende: Men las dit hoofdstuk als een stukje dogmatiek. Men meende dat Paulus hier schreef als theoloog voor theologen of als filosoof voor filosofen. Maar dat is niet waar. Hij schreef aan mensen, die geloofden in de Here Jezus als hun Zaligmaker. Die verder belangstelling hadden voor de Schriften, die wijs konden maken tot zaligheid. Het waren mensen van gelijke bewegingen als wij, met een normaal verstand en met de begeerte om zich ootmoedig te onderwerpen aan het Woord der waarheid. Wij kunnen dit hoofdstuk wel moeilijk maken door er de oplossing in te zoeken van allerlei problemen. Maar als wij ons houden aan wat er geschreven staat en geen „waarheid achter de waarheid” zoeken en geen traditionele beschouwingen in de woorden van Paulus inleggen, dan is dit hoofdstuk een heerlijke openbaring van Gods ontferming. Met recht draagt dit bundeltje de titel: De ontfermingen Gods.

Op blz. 1 merkt de schrijver op: „Men heeft veelal de gedachte, dat wij in dit Woord

in aanraking komen met een willekeurige God, Die, zonder aanwijsbare reden, een aantal mensen verkiest tot het eeuwige geluk en een nog groter getal mensen bestemt tot het eeuwige verderf. Een vaste orde, een betrouwbare stijl kan men hierin niet ontdekken. Verkiezing en verwerping, ze komen beide voort uit Gods welbehagen. En dit woord welbehagen krijgt de inhoud van: grenzeloze willekeur”.

Dit is volkomen juist. De meeste mensen, die woorden horen als uitverkiezing en vrijmacht en eeuwig welbehagen krijgen daarbij de gedachte aan willekeur, waarbij een mens zich maar heeft neer te leggen. Het krijgt er naar veler voorstelling dan veel van, alsof een noodlot reeds van eeuwigheid over ons lot heeft beschikt. Wie verkoren is wordt automatisch behouden en wie verworpen is wordt automatisch verdoemd, daar is nu eenmaal niets aan te veranderen.

Maar wie zulke gedachten voedt doet groot onrecht aan de HERE en in de tweede plaats maakt hij elke echte geloofs zekerheid onmogelijk. Zoals Ds B. terecht opmerkt: „In de eerste plaats wordt het aangezicht Gods op deze wijze zó verminkt, dat we in Hem niet meer herkennen de Vader van alle barmhertigheid, de Vader van onze Heere Jezus Christus... het is godslasterlijk om zo over de Heere te spreken.

„En hiermee hangt onmiddellijk een tweede factor samen: de leer der verkiezing wordt zo een bedreiging van de zekerheid en de blijdschap des geloofs. Vanuit zulk een verkiezingsgedachte valt een diepe schaduw op ons leven. Met het gevolg, dat sommigen er krankzinnig van geworden zijn en anderen, onder wie vele Gereformeerden, de verkiezing als een onverteerbaar brok uit hun gedachten hebben uitgebannen”.

Het is wél een vreemde zaak. Het is de duivel gelukt een heerlijke waarheid om te toveren in een gruwelijke leugen. Wat grond mag zijn voor grote troost is voorgesteld als een afrond van wanhoop. Terwijl in de verkiezing, als we haar recht verstaan, Gods vriendelijk aangezicht ons tegenstraalt heeft men er een star, willekeurig, verborgen besluit van gemaakt, waar wel zeer moeilijk achter te komen is. Terwijl de HERE wil dat we roemen in Zijn verkiezende liefde, waarin we een vaste grond van vertrouwen hebben, is het zo geworden dat hele geslachten eigenlijk van verkiezing niet durven reppen of er van spreken als een griezelig geval. We zullen daar grondig van genezen moeten worden en moeten leren over verkiezing te denken en te spreken naar de Schriften en niet naar een doolgeraakte scholastiek. Daarbij kan dit prekenbundeltje ons helpen denk ik.

In de eerste preek wordt er de nadruk op gelegd, dat het Paulus aan z'n hart gaat als zijn volk verloren gaat. Ja, dat het de HERE aan Zijn hart gaat. Ik lees op blz. 5: „We praten soms zo over de verkiezing, alsof er in de hemel een koude, ijskoude God op starre, glasharde wijze bezig is Zijn raadsbesluit van verkiezing en verwerping uit te voeren. En alsof het de Here geen steek interesseert, dat er tallozen het heil in Christus voorbijlopen. Hij heeft het immers Zelf gewild, zo zeggen of denken we dan? Het is immers overeenkomstig Zijn eigen eeuwige wil, dat bijna gans Israël verloren gaat? En wie heeft Zijn wil wederstaan? God zal er niet om huilen, als Zijn praedestinatiesluit verwerkelijk wordt, ook in de verdoemenis van bijna geheel Israël”.

Er zijn godgeleerden geweest, die beweerden, dat de HERE geen aandoeningen kende. Dat zullen ze wel van heidenden geleerd hebben. Maar de Schrift spreekt zo niet. We mogen gerust met Ds B. zeggen: „Onze God hunkert naar de zaligheid van Zijn volk. En de Heere heeft er verdriet van, een voortdurende pijn in Zijn hart, als Zijn kinderen afkerig zijn”.

In de eerste preek komt ook aan de orde de bekende tekst Rom. 9 : 5: „Want niet allen, die van Israël afstammen, zijn Israël”. De bekende traditionele verklaring wordt zó weergegeven: „niet alle Israëlieten behoren echt, wezenlijk tot het volk des verbonds. Alleen de uitverkorenen onder hen zijn het echte, geestelijke Israël. En nu heeft God aan hen alleen, aan die uitverkorenen alleen Zijn beloften geschonken. De rest hing er maar zo'n beetje bij. Die hadden wel deel aan de uitwendige verschijning van het verbond, maar geen deel aan de volle rijke beloften van Gods verbond”. Terecht wordt hiervan

gezegd: „Het is zonder meer verbijsterend, dat men tot zulk een interpretatie kon komen, terwijl Paulus onmiddellijk voor dit vers heeft laten zien, dat God ook aan de ongelovige Israëlieten al de schatten van Zijn verbond heeft geschonken. Want de Israëlieten die in vers 4 genoemd worden en die dus echt tot zonen zijn aangenomen en die wezenlijk al die andere weldaden hebben ontvangen, het zijn dezelfde die in vers 2 en 3 genoemd worden, om wie Paulus een grote smart en een voortdurend hartzeer heeft”.

Ik acht verschillende verklaringen van deze tekst mogelijk, maar hoe wij ook verklaren, één ding staat voor alles vast: Dat niet alle Israëlieten behouden worden ligt niet aan de HERE, maar aan de afvallige nakomelingen van Israël: „God heeft hen allen in Zijn ontferming opgenomen. Maar zij hebben die ontferming niet als ontferming aanvaard. De massa der Israëlieten heeft Gods weldaden niet uit genade willen aannemen”. Zij wilden niet van genade leven, daarom kwamen ze om.

In de tweede preek wordt aangetoond, dat het in Rom. 9 : 7—13 gaat om de tegenstelling: leven van Gods genade of betrouwen op eigen rechtvaardigheid. In de geschiedenis van Izaäk en later van Jacob maakt God bekend de stijl van Zijn verkiezende voorname: „De beslissende factor in de bouw van de kerk is Zijn ontferming, Zijn genade, Zijn levendmakende kracht, die roept de dingen die er niet zijn alsof ze er waren. En daarvan heeft Israël niets begrepen. Want de Joden in Paulus' dagen beroepen zich op hun afkomst. Zij zeggen: wij hebben Abrahams bloed in de aderen en daarom zit God aan ons vast. En daarom kunnen de weldaden Gods ons niet ontgaan. Zij prijzen niet meer Gods ontferming maar zij beroemen zich alleen op hun afkomst. Zij noemen zich Abrahams zaad, maar zij weigeren te wandelen in het geloof van Abraham. En daarom zal het hun vergaan als Ismael”. blz. 15.

Wat Rom. 9 : 11 betreft bestaat er een hardnekkig misverstand, dat het hier zou gaan over verkiezing tot eeuwige zaligheid en verwerping tot eeuwige rampzaligheid. Daar staat: „Want toen de kinderen nog niet geboren waren en goed noch kwaad gedaan hadden — opdat het verkiezende voornemen Gods zou blijven, niet op grond van werken, maar op grond daarvan dat Hij riep — werd tot haar gezegd: De oudste zal den jongste dienstbaar zijn”.

Daarvan zegt Ds B.: „Hij (Jacob) moet goed weten, dat hij alleen kan rusten in en zich verlaten op de ontferming Gods. Het is de vrije gunst des Heeren, dat hij drager van de Messiaanse beloften mag zijn en dat zijn zaad het recht en de naam der kerk mag dragen”. En wat Ezau betreft stelt hij de vraag: „wat heeft Ezau hieruit moeten leren? Misschien dit, dat hij alle hoop moest laten varen, omdat hij nu eenmaal een verwerpene was? Neen, dat zeer beslist niet. Want over een verwerping, zoals wij daar altijd over spreken, had de Heere niets gezegd. Moest Ezau leren berusten in het feit, dat hij voorwerp van Gods eeuwige haat was? Neen, dat zeer beslist niet, want daaromtrent had de Heere hem niets gezegd. Integendeel, ook aan Ezau was de besnijdenis toegediend. Aan hem was betekend en verzegeld, de afwassing van zijn zonden door het bloed van Christus. Hij moest alleen leren (dezelfde les die Jacob moest leren), dat Gods weldaden geschonken worden uit ontferming, uit onverdiende gunst”. (blz. 18). Waarmee wij het volkomen eens zijn. Het gaat hier beslist niet over een eeuwige verwerping, die als een noodlot boven Ezau heeft gehangen.

En wat betreft de bekende tekst: „Jacob

Theologen

De Christelijke Theologie is van het begin tot het eind, in al haar delen kennis Gods in het aangezicht van Jezus Christus. Dien Hij gezonden heeft. Als zij dat vergeet ontardt ze in dorre scholastiek, en ijdele schoolwetenschap, in valse gnosis, die zich bezig houdt met dwaze vragen en eindeloze geslachtsrekeningen en het leven niet bevordert maar schaadt en sterven doet.

H. Bavink.

heb Ik liefgehad en Ezau heb ik gehaat”, die al vele tobbers het angstzweet uit de poriën heeft gedreven, ook daar is geen sprake van een voortijdelijk besluit van eeuwige haat. Maar wel van Gods toorn over een volk, dat van Zijn ontferming niet wil leven. Het gaat over Ezau, dat is Edom, in de dagen van Maleachi. Van dit volk zegt Ds B.: „Edom heeft nooit anders gedaan dan zich laten voorstaan op zijn natuurlijke rechten, zijn natuurlijke kracht en het heeft de neus opgetrokken voor het volk van Gods keuze, dat zwakke Israël.

Zie, en dát haat de Heere. Als de Heere dát ziet, dan zet Hij al de krachten van Zijn ontferming, van Zijn liefde in voor Zijn kleine, zwakke, arme volk. En dan zet Hij alle krachten van Zijn gericht, van Zijn toorn, van Zijn haat in tegen dat hoogmoedige Edom”. blz. 20 v.

Ik zou nog meer willen citeren, maar dan zou de bespreking te lang worden. Als er staat in Rom. 9 : 18: „Hij ontfermt Zich dus over wien Hij wil en Hij verhardt wien Hij wil”, dan is dit geen willekeur waarmee God de ene mens bestemt voor het eeuwige leven en een andere voor het eeuwig verderf. Maar dan wil de apostel zeggen, dat God de HERE vrij is om te verwerpen, wie Hem tegenstaat. Israël moet niet denken, dat het nooit verworpen kan worden. Laat het maar toezien dat het niet uit de werken, maar uit genade leeft. Zeer goed verklaart ds B. ook het beeld van de pottenbakker, dat op de HERE wordt toegepast.

Ik kan deze preken zeer aanbevelen. Ze zijn tot troost van Gods volk.

H. J. Jager.

PERSSCHOUW

Kerk in Aanbouw

Een van de prachtige dingen, welke ons door wijlen Prof. Schilder zijn geleerd, is dit, dat de kerk niet een starre, statische grootheid is maar een levende, bewegelijke, steeds veranderende werkelijkheid.

Het centrale moment van de kerk is immers het voortgaande werk van Jezus Christus om zijn kerk te vergaderen. Juist omdat Christus rusteloos bezig is in die kerkvergadering kan en mag geen enkel bestaand instituut worden verabsoluteerd.

Het kán gebeuren, dat Christus de stroom van zijn kerkvergaderende activiteit verlegt. En de bestaande kerken moeten steeds bidden, werken, strijden, dat dit niet gebeurt. Het niet meer „vrezén” voor deze verlaten is een van de symptomen, dat het met de kerk mis is.

Aan deze waarheid, dat de kerk steeds wordende, groeiende, veranderende is in deze wereld herinnerde. Ds Jongeling in een artikel in het Overijsselse Kerkblad. Het had tot titel: Kerk in Aanbouw en was als volgt:

De Schrift spreekt op verschillende plaatsen over de kerk als een gebouw. Dat beeld ligt zeer voor de hand omdat in de nieuwe bedeling het oudtestamentische huis Gods, de tempel van steen en hout, vervangen is door de gemeente. De leden der gemeente zijn de stenen van het huis Gods en het geheel wast op tot een heilige tempel in de Heere. Het fundament wordt gevormd door de apostelen en profeten en Jezus Christus is de uiterste hoeksteen. De apostel Petrus bindt op het hart: laat u ook zelf als levende stenen gebruiken voor de bouw van een geestelijk huis.

Nu zegt de Schrift enerzijds: Gij zijt Gods tempel, en anderzijds: Gij wast op tot Gods tempel. Aan de ene kant is het alsof het gebouw reeds voltooid is, aan de andere kant alsof het nog in aanbouw is.

Het is hiermede als met bekering, wedergeboorte, heiliging, vernieuwing naar Gods beeld, afsterving van de oude en opstanding van de nieuwe mens.

Enerzijds: Gij zijt wedergeboren, bekeerd tot de herder uwer zielen, afgewassen, geheiligd, vernieuwd, gij hebt afgelegd de oude mens en aangedaan de nieuwe mens. En anderzijds deze dingen moeten er elke dag opnieuw wezen: we moeten elke dag ons bekeren, ons laten wederbaren, de oude mens afleggen en de nieuwe aandoen.

Ze spreekt het levende Woord Gods. Ingelijfd in Christus, deel uitmakend van Zijn lichaam, geregeerd wordend door Zijn Geest, deel hebbend aan al Zijn weldaden, bezitten we deze dingen, hebben we ze in handen. En ook: we moeten ze elke dag door het geloof ons toe-eigenen.

Zo staat het nu ook met de kerk. De Schrift spreekt van de kerk „zeer heerlijke dingen”. Het lijkt soms, wanneer we die dingen lezen, alsof alles al af is, alsof er geen vleek of rimpel meer aan is, alsof er geen gebrek meer aan kleeft, alsof het alles volmaakt is. En andere keren worden zulke vermaningen uitgedeeld, wordt zo krachtig berispt en gelaakt, dat men haast zou denken: er deugt niets van.

Ook hier geldt: de „zeer heerlijke dingen” zijn het eigendom van de kerk in Christus. Deel hebbend aan Hem, Zijn lichaam vormend, heeft de kerk deel aan al Zijn schatten en weldaden, aan al de verlossing die Hij voor de Zijnen verworven heeft. Maar ook: deze dingen moeten aldoor weer in het geloof worden toegeëigend. Ze zijn geen automatisch blijvend bezit. En de verlossing wordt hier en nu nog telkens doorgekruist door de overgebleven zonde, die soms heel sterk zich kan doen gelden, zowel in het leven van de individuele gelovige als in het gemeenschapsleven der kerk.

Men kan wat de Schrift van deze dingen zegt heel gemakkelijk scheef gaan trekken. Men kan, wat de individuele gelovigen aangaat, vanuit „gij zijt gewassen” de conclusie trekken: dus de gelovige doet geen zonde meer, hij is immers rein. Of, omgekeerd, concluderen: het is niet te zeggen of iemand een gelovige is, vandaag is hij het wel, morgen niet. In beide gevallen heeft men wat de Schrift zegt niet verstaan als prediking van het levende Evangelie met z'n volheid van beloften in Christus én z'n volheid van roeping tot geloof en bekering.

Ten aanzien van de kerk kan men ook tot verkeerde conclusies komen.

Wie uitgaat van de „zeer heerlijke dingen” die de Schrift zegt, dat opvat als logische waarheid en nu vandaaruit logisch verder gaat redeneren, voortschrijdend van de ene conclusie tot de andere, die komt tot een totaal scheve voorstelling omtrent de kerk. Voor hem wordt de kerk tot een onaantastbare, onfeilbare grootheid. Het aanwezige instituut is heilig en onberispelijk, verheven boven alle criek. En met betrekking tot andere instituten en leden daarvan geldt kortweg, zonder meer: zij behoren zich bij ons te voegen. Een consequentie van deze gedachte is ook dat elders in de wereld de kerk op precies dezelfde wijze zich moet openbaren als in het eigen land.

En ook omgekeerd kan men tot scheve gedachten komen. Uitgaande van de feilbaarheid en de berispelijkheid van de kerk en haar leden, kan men, een logische redeneergang volgend, zeggen: De kerk is maar betrekkelijk; de verschillen tussen de ene en de andere kerk zijn maar betrekkelijk; het doet er niet toe bij welke kerk men behoort.

Ook hier vergeet men in beide gevallen dat wat de Schrift zegt prediking is van het levende Evangelie, prediking van de Christus als volkomen Middelaar en Verlosser, waarin dus alle schatten en weldaden besloten liggen, ze liggen voor ons klaar, ze liggen voor het grijpen, ja ze zijn ons bezit, ze zijn onze rijkdom. Maar tegelijk komt daarin mee de roeping tot toeëigening in geloof en gehoorzaamheid, een roeping die op elk kerklid rust, maar die ook rust op de kerk als gemeenschap.

We kunnen roemen in de kerk, aldus roemde in Christus, haar Hoofd en Heer, haar Zaligmaker en Borg. En tegelijk kunnen we — en moeten we — een open oog hebben voor de gebreken der kerk, die zetten onder de schijnwerpers van het Woord des Heeren, opdat er verootmoediging en bekering zij. Ook dat is prediking van de Christus, prediking van de verlossing, prediking van de vrijmaking des levens, prediking van Christus' heerlijkheid.

Deze dingen worden niet altijd verstaan. Wie spreekt van de heerlijkheid der kerk, naar de Schriften, en daarbij ook spreekt over bewaring en reformatie der kerk, ziet zich soms toegevoegd dat dit hoogmoed is, zelfverheffing, verheffing van het eigen kerkelijk instituut. En wie spreekt over de gebreken der kerk, naar de Schriften, ziet zich soms toegevoegd; Maar vergeet gij niet dat wij belijden de ware kerk te zijn?

Het zou wel eens kunnen zijn dat deze beide critici juist een verkeerde voorstelling hadden, de een de ene kant uit, de ander de andere kant uit.

Wij moeten deze dingen ook niet vergeten wanneer het gaat over vereniging of hereniging van ware Christ-gelovigen. Dan mogen we niet vergeten de voortgaande vergadering en reformatie der kerk in de historie, niet vergeten de grote werken Gods. Maar aan de andere kant zullen we er oog voor hebben dat de kerk ook vandaag nog in aanbouw is, dat het ook bij ons niet af is. En daarom moet het geen probleem zijn — ook niet een opgelost probleem! —: Komen zij bij ons of gaan wij naar hen? Indien het zover zou komen dan zou het zijn: we komen bij elkaar.

Men kan het misschien nog beter zó zeggen: in dezelfde mate als gelovigen en kerken uit Christus leven komen ze ook en „van zelf” naar elkaar toe.

C. V.

VAN HIER EN GINDS

Communistische vredeleuzen

Dr. McIntire wijst er in de **Christian Beacon** op hoe de communisten de Kersttijd gebruiken om hun bedriegelijke vredes-gedachte te propagieren.

Hij merkt op: „De Schrift wordt geciteerd, maar de tijd waarnaar Jesaja verwijst wanneer de natieën hun zwaarden zullen omsmeden in ploegscharen, is een tijd dat de aarde vol zal zijn van de kennis des Heren, zoals de wateren de zee bedekken. Het is geen tijd waarin atheïstische goddeloze tyrannen trachten de wereld te regeren en het westen trachten te misleiden opdat we een communistische of socialistische vrede zouden hebben.”

De communistische terreur

Dr. L. Praamsma, vroeger van Groningen, nu in Toronto, schrijft in het Canadese weekblad **Calvinist Contact** enkele artikelen over de terreur van het communisme en de martelingen, die door de communisten op hun slachtoffers worden toegepast als zij dat wenselijk achten.

Hij besluit zijn artikel als volgt: Vandaag leven nog honderd duizenden mensen in Oost-Europa onder terreur. Die gedachte mag ons niet loslaten, mag ons geen rust gunnen.

Honderden theologen, predikanten, intellectuelen, professoren uit de westelijke wereld tekenen manifesten en petitie tegen het atoomwapen, zijn ten diepste ontsteld over de ontwikkeling van de destructieve krachten in de materiële wereld.

Waarom zijn deze mensen niet meer ontsteld en tonen ze geen grotere verontrusting over de ontwikkeling van destructief denken en doen in de geestelijke wereld?

Zending op Nieuw-Guinea

Een delegatie, die 50.000 Papoeas van Australisch Nieuw-Guinea vertegenwoordigde, heeft de Australische regering verzocht de toevloed van zendelingen in hun gebied te beperken. De delegatie gaf uitdrukking aan haar dankbaarheid voor het werk van de verschillende zendingsscholen en ziekenhuizen, maar zeide dat er reeds zoveel verschillende zendingenorganisaties van verschillende kerken in hun gebied werkzaam waren, dat de situatie voor de Papoeas verwarrend werd.

Roma - semper idem

Eerst thans wordt bekend, dat paus Johannes XIII eind maart bij pauselijk decreet de in 1619 gestorven Capucijner Lurentius van Brindisi tot de waardigheid van „Kerkleraar” (doctor ecclesiae) verheven heeft. Het theologisch hoofdstuk van deze man is tussen 1607 en 1610 opgesteld, doch eerst in 1930 gedrukt tegen het Lutherdom, waarin de ergste aantijgingen tegen Luther en de Reformatie voorkomen en deze reformator als een „gemeen; door allerlei laster bevlakt mens; een goddeloze booswicht” en „dienaar van satan” wordt vervloekt.

Dit pauselijk besluit heeft zodoende een derangstheoloog met de hoogste rang bedacht, die hem in volgorde direct na de apostelen en evangelisten stelt en op één lijn met Augustinus en Thomas van Aquino.

Hierdoor wordt tevens een oude verdoemenis van Luther kerkelijk vastgelegd (gecanoniseerd) en de banvloek over de reformator hernieuwd.

Roma - semper idem. Rome blijft zichzelf altijd gelijk.

Wereldraad van Kerken

De Wereldraad van Kerken gaat in Genève een nieuw hoofdkwartier bouwen, waarvan de kosten twee en een half miljoen dollar bedragen. Men verwacht dat met de bouw in de loop van dit jaar zal worden begonnen.

Volgens de plannen zal een gebouw met drie verdiepingen verrijzen te Grand Saconex, een voorstad van Genève. De nieuwe plaats zal het kwartier van de wereldraad dicht bij het centrum van de stad en eveneens dicht bij het Paleis der Nations (UNO) en andere internationale organisatie brengen.

Preken

Laten bovenal onze predikanten zich toch met alle kracht op hun preken toeleggen, op inhoud en vorm beide.

Dat is het voornaamste stuk van hun ambtelijke arbeid, waaraan de rijkste belofte en de grootste zegen verbonden is . . .

Preken moet zijn en meer en meer worden de kracht van onze Bedienaren des Woords. Zij hebben daarin een wapen, dat on- en bijgeloof verslaat . . .

In de strijd tegen Spanje waren de hageprekers van meer betekenis dan Bos- en Watergeuzen.

H. Bavinck.

De huidige staf van het bureau van de Wereldraad telt 150 personen, ongeveer het dubbele van tien jaar geleden. Er zullen nog meer stafleden bij komen na de derde assemblee, die vastgesteld is op eind 1961 en gehouden zal worden te New Delhi (India). Gedurende deze tien jaren is het algemeen budget van de Wereldraad van 250.000 dollar jaarlijks opgelopen tot 505.000 dollar.

Eveneens in het nieuwe gebouw zullen worden gehuisvest de bureaus van de Lutherse Wereldbond, de Presbyteriaanse Wereldbond en andere lichamen die met de Wereldraad van Kerken betrekkingen onderhouden en die tezamen staven hebben van ongeveer honderd man personeel.

In het nieuwe gebouw zal een centraal gelegen kapel zijn, die vijfhonderd mensen zal kunnen herbergen.

Bijbels voor Bantoes

Het Zuid-Afrikaanse Departement voor Bantoe-opvoeding zal 65.000 bijbels kopen in de zeven Bantoe-talen, die in de Unie worden gebruikt. Voor de levering van deze bijbels is een overeenkomst gesloten door het Departement met het Brits- en Buitenlands Bijbelgenootschap. De Bijbels zullen worden verspreid onder de Bantoe schoolkinderen.

Predikantsplaatsen in de Ned. Herv. Kerk

Het aantal standplaatsen in de Ned. Herv. Kerk bedraagt thans 1285 tegen 1281 in januari 1959. Het aantal predikantsplaatsen steeg van 2068 tot 2088. Daarvan behoren er 308 tot de modaliteit van de Gereformeerde Bond in de Ned. Herv. Kerk of tot de vrijzinnigen. 1284 predikantsplaatsen zijn midden-orthodox. Er zijn 184 vacatures, waarvan 49 gereformeerde bond, 50 vrijzinnig en 35 midden-orthodox. Daarvan zijn 69 vacatures onvervulbaar, nl. 13 geref. bond, 25 vrijzinnig en 31 midden-orthodox.

Friesland staat met 77 vrijzinnige predikanten bovenaan. In Zuid-Holland worden de meeste predikanten van de geref. bond gevonden, nl. 118. De midden-orthodoxen zijn hier echter verreweg de grootste groep, want zij hebben in deze provincie 268 predikantsplaatsen. In deze provincie worden ook de meeste standplaatsen in de hervormde kerk gevonden, nl. 14. In Zuid-Holland en Friesland komt het aantal vacatures boven de 30, nl. in Zuid-Holland 32 en in Friesland 30.

Van priester tot predikant

Gedurende de laatste twee jaren zijn 5 r.k.-priesters in Bolivia tot de Evang. Kerk overgekomen. Een van hen was naar een plattelandsgemeente gezonden om daar de actie van de Protestantenvoelers mogelijk tegen te werken. Om zich voor zijn opdracht voor te bereiden begon deze priester een systematische studie van de bijbel, die tot deze overgang leidde. Het Woord Gods is niet gebonden!

Protestanten in Italië

Drie protestantse predikanten, die in december probeerden een openluchtbijeenkomst in de Ital. stad Salerno te houden zijn gearresteerd en twee uur vastgehouden door de politie, die de poging verijdelde. Microfoons, versterkers en een wagen die tot platform diende werden in beslag genomen en een camera, die een der predikanten droeg, werd vernield.

Echtscheidingskwestie in Zweden

Er bestaat grote kans, dat van overheidswege een vervolging zal worden ingesteld tegen ds. Alf Härdelin te Olja in Zweden, omdat deze geweigerd heeft een huwelijk te sluiten, waarbij een der partijen gescheiden was. Aangezien de Zweedse kerk staatskerk is, moet de geestelijke van die kerk in zijn functie van ambtenaar elk huwelijk sluiten, ook van gescheidenen, als de papieren maar in orde zijn.

C. V.

Abonnementen s.v.p. bij vooruitbetaling door storting op giroreken. 233117 t.n.v. Drukkerij Steenberg, Zeist, met vermelding voor „Opbouw”.

Abonnementprijs: f 5.- p. halfj. - f 10.- p. jr. Studenten abonnement f 6.- per jaar.

Losse nummers 25 cent. Buitenland: f 6.25 per halfjaar - f 12.50 per jaar.

Regelprijs 20 cent per m.M.

Bij contract reductie.

★

ADVERTENTIE-TARIEF:

FAMILIEBERICHTEN:

Regelprijs 15 cent per m.M.

Het adres van Mej. A. M. Loopstra, h.t. Ab-actis van de vereniging van Gereformeerde Studenten „Hendrik de Cock” te Groningen is thans:

Petrus Campersingel 193 A, Groningen,
Telefoon 05900 - 30691

KERKNIEUWS

Candidaats-examen: Geslaagd voor het Candidaats-examen de Heren D. Noort, Dubbelebuurt 1, Rijnsburg en J. Geersing, Landstraat 13, Groningen.

Besluit van Syn. Kerkeraad van Voorthuizen:

De Raad van de Gereformeerde Kerk te Voorthuizen in haar vergadering d.d. 8 februari 1960 kennis genomen hebbend van het besluit van de Generale Synode Utrecht 1959 de Vervangingsformule terzijde te stellen en zich voor de regel des geloofs inzake de leer der kerk aangaande genadeverbond en doop te houden aan hetgeen de Drie Formulieren van Enigheid zelf daarover uitspreken,

overwegende, dat daarmede het grote struikelblok is weggenomen, dat oorzaak werd van de verwijdering tussen Dr H. J. Jager en de Raad, een verwijdering, die tenslotte leidde tot de schorsing van Dr Jager, omdat deze meende de leeruitspraken van de Generale Synode als onschriftuurlijk en de schorsing als onrechtvaardig te moeten bestrijden,

er van uitgaande, dat zowel Dr Jager als de Raad meenden te moeten handelen in gehoorzaamheid aan de Koning der kerk en uit liefde tot de gemeente, daarbij in het bewustzijn van eigen tekort, het verschil in

de beoordeling van wat in het verleden geschied is, overlatende aan het oordeel van Hem, die rechtvaardig oordeelt, spreekt uit, dat harerzijds thans het bezwaar is weggenomen om Dr Jager wederom in volle rechten als ambtsdrager in de Gereformeerde Kerken te aanvaarden en dat zij van harte hoopt en bidt, dat de door haar begeerde hereniging met Dr Jager in het bijzonder en met de vrijgemaakte kerken in het algemeen haar dit eerlang mogelijk zal maken.

Van bovengenoemd besluit zullen in kennis worden gesteld Dr H. J. Jager, de Raad der Gereformeerde Kerk (vrijgemaakt), de genabuurde kerk van Barneveld en de classis Apeldoorn.

Wegens griep kon betrokkene op bovengenoemd besluit nog niet reageren.

AANBIEDING 2e HANDS BOEKEN:

- 1 ex. **Com. op N. Test.** (z.g.n. Bottenburgserie) Greijd., Grosh. e.a., compl. in 19 banden f275.—
- 1 ex. **Statenbijbel met kantt., J. en P. Keur**, form. 28 x 35 c.M. in kunstl. band „ 39.50
- 1 ex. idem, form. 24 x 32 c.M. in nieuwe kunstl. band „ 39.50
- 1 ex. idem, 3 dln., in n. kunstl. b.den „ 29.50
- 1 ex. idem, 3 dln., in org. banden „ 27.50
- 1 ex. idem, 2 dln., O.Test., in nieuwe kunstl. banden „ 19.50
- 1 ex. idem, 1 dl., N.Test., in hlfl. b. „ 6.50
- 1 ex. **Grote historie van een klein land**, Baarslag, 8 dln. . . . „ 17.50
- 1 ex. **Groot Vertelboek v. Gesch. des Vaderl.**, in 2 dln. Wouters en Hooywerf „ 25.—
- 1 ex. **Heid. Catechismus**, K. Schilder, in 4 dln., als nieuw „ 39.50

Bet. desgew. in mndl. termijnen. Giro 801846
F. Dam, Boekhandel, Postbus 11, Buitenpost

Drukkerij Steenberg

ZEIST - TELEFOON 03404 - 2452

★

Periodieken

Boekwerken

Handelsdrukkerij